

GRAS- OG
TORFTEGUNDIR

Svona
gerum
við

1a

ÞÖKULAGNIR

A. Undirbúningur

Afmarkið svæðið fyrir grasflötina. Metið halla og þörfina fyrir framræslu. Ákjósanlegast er að grasflötinni halli ögn frá húsi og stéttum. Oftast er nóg að hafa á henni vatnshalla út að beðum við lóðamörk. En sé vatnsagi mjög mikill í lóðinni verður að grafa niður dreinbarka til að taka við vatninu og leiða það burt. Aðgætið hvort fjörlært rótarillgresi sé til staðar í lóðinni. Af því tagi eru skæðust húsapuntur, hófifill, þistlar, sigurskúfur og vallhumall. Ef slíkar jurtir finnast, borgar sig að gefa sér tíma til að eyða þeim með örgresisefnum (t.d. Roundup) áður en hafist er handa við gerð grasflatarinnar.

B. Undirvinna

Metið jarðvegsástand. Ef jarðvegurinn er mjög þéttur og grýttur verður að losa hann upp og grjóthreinsa niður á a.m.k. 30cm dýpi. Jafnframt er gott að bæta í hann dálitlu af morkinni mýramold og búfjáraburði. Sé jarðvegurinn hinsvegar hrein mýramold þarf að bæta í hann sandi. Eitt bílhlass á hverja hundrað fermetra er nærri lagi.

Stingið jarðveginn upp eða tætið með garðtætara og blandið um leið 50 kílóum af dólómítalki og 5 kílóum af þrífosfati í moldina miðað við hverja hundrað fermetra. Ef einhver lífrænn áburður er við hendina, svo sem búfjáraburður eða fiskimjöl er upplagt að bæta honum líka við í jarðvinnslunni.

C. Fínvinna

Gangið frá moldaryfirborðinu. Jafnið það og gerið slétt. Gott ráð er að draga tréstiga flatan yfir moldina (kjálkar niður - þrep upp!). Við það fyllast lögðir og dældir betur en ella. Troðið yfirborðið nokkrum sinnum með fótunum og um leið er best að raka það og hreinsa burt alla smásteina sem ekki smjúga gegnum hrífutindana. Troðningurinn er til þess að þjappa moldina mátulega. Valtarar eru viðsjálverðir og gera ekki sama gagn!

D. Pantið þökurnar

Mælið flatarmál svæðisins sem þekja á og reiknið með að 5% í viðbót þurfi í afskurði við lokasnyrtingu og frágang á grasflötinni. Haganlegast er að panta þökurnar með nokkurra daga fyrirvara og fá þær afhentar beint í garðinn á þeim degi sem ætlaður er fyrir þökulögnina. Graspökur eru „ferskvara“ sem þolir ekki margra daga geymslu í bing.

E. Þökulögnin

Rakið léttilega yfir svæðið áður en þökulögnin hefst til þess að þökurnar fái hreinan snertiflöt við moldina. Vel hefur gefist að sáldra fiskimjöli eða þurrk-uðum hænsnaskít yfir moldina í leiðinni. Slíkt flýtir mikið fyrir því að þökurnar

1b

ÞÖKULAGNIR

rótfestist. Best er að byrja þökulögnina við fastan kant, t.d. gangstétt eða vegg og leggja frá húsi út til jaðranna. Leggið þökurnar langsum, hlið við hlið og enda í enda. Gætið þess að þjappa þeim ekki of nærri hverri annarri og einnig er mikilvægt að jaðrar skarist ekki. Endasamskeytin eiga að víxlast um hálfu þökulengd í hverri færú líkt og múrsteinar í vegg. Þannig er haldið áfram, færú af færú, uns fullþakið er.

F. Frágangur

Að lokum eru kantar skornir til og snyrtir. Til þess er best að nota kantskera. Svokallaðir hálfmánar koma sér vel þegar skorið er frítt og í sveigðar línur en þríhyrndir kantskerar eru þjálli fyrir byrjendur og henta ágætlega þegar línur eiga að vera beinar. Beinar línur er best að skera eftir strengdri snúru. Eins má nota langt borð og skera meðfram kanti þess.

Sveigðar línur er einfaldast að forma eftir vatnsfylltri garðslöngu sem látin er liggja á jörðinni í þeim sveigum sem ætlað er.

G. Eftirvinnan

Til þess að þökurnar taki sig og grói saman fjótt og vel er nauðsynlegt að sáldra ríflegu sandlagi yfir alla nýju grasflötina og sópa því rækilega ofan í öll samskeyti og misfellur sem kunna að finnast.

Að öllu eðlilegu ætti eins sentimetra þykkt lag af sandi að hverfa eins og dökk fyrir sólu ofan í grassvörðinn. Vinnið sandinn niður, hægt og rólega fram og aftur með grófum strákústi eða hrífuskalla (snúið tindunum upp) þangað til hann er að mestu horfinn niður í grasið.

Rakið síðan röklega yfir grasflötina með fjaðrandi hrífu. Best er að nota til þess laufhrífu. Þær fást ýmist úr stáli eða plastefnum. Við þennan lokarakstur ýfist grasið upp og mosi og annað rusl sem alltaf getur leynst í þökum, hversu góðar sem þær annars eru, kemur upp á yfirborðið og er fjarlæggt um leið. Þar með ætti það að vera úr sögunni í eitt skipti fyrir öll.

Að rakstrinum loknum þarf að vökva ríflega svo að þökurnar rennblotni. Þá þyngjast þær og falla betur að moldinni og ræta sig á nokkrum dögum.

H. Framhaldið

Þegar þökurnar eru orðnar rótgrónar og grasið hefur sprottið upp í 10 sentimetra hæð þarf að slá í fyrsta sinn. Takið þessu rólega og sláið í tveim umferðum. Stillið sláttuvéina á hæstu stillingu í fyrri umferðinni en lækkið hana í miðstillingu í seinni umferð. Rakið vel eftir sláttinn.

Eftir fyrsta slátt er gott að gefa um 1,5 til 2 kíló af GRASKORNI á hverja hundrað fermetra og síðan má halda slíkri áburðargjöf áfram við þriðja hvern slátt fram í miðjan ágúst. Eftir þann tíma er ekki hægt að ráðleggja áburðargjöf og slætti skal hætt um 1. sept.

2

HVÍTSMÁRATORF

Lýsing: Ríkjandi grasgerð í hvítsmáratorfinu er smágerður túnvingull. Grastegundin er frekar þurrkþolin og með minni áburðarþörf heldur en önnur grös. Ræktuð á sendnum jarðvegi ætlað svæðum þar sem menn vilja bera lítið eða ekkert á. Grasið verður ekki eins dökk grænt og vallarsveifgrasið en hefur allt aðra eiginleika.

Fullvaxið verður grasið 20-30 sm, en það ræðst af því hvort sé borið á það eða ekki. Hvítsmári kemur jafnvægi á næringarbúskapinn í jarðveginum.

Hvítsmáratorfið er ræktað fyrir aðrar þarfir en garðagrasið. Hvítsmáratorf hentar á brekkur og hljóðmanir eða svæði sem eru millistig milli náttúrulegs svæðis og ræktaðs. Ef fólk horfir á hljóðmanir í þurrkatíð

þá er hvítsmárinn það eina sem er grænt. Þessi þökugerð hentar ekki á grasflöt með miklu álagi og umgangi. Hvítsmárinn þolir ekki mikið traðk, en myndi hann þola venjulega umgengni.

Sláttupörf: Ef grasflötin er látin vera óslegin þá blómstrar hvítsmárinn yfirleitt í júlí og er í blóma 3-4 vikur. Að lokinni blómstrun þá þarf að slá flötina og hreinsa af henni. Sé það gert þá blómstrar smárinn aftur í lok ágúst og stendur í blóma eitthvað fram eftir september. Hvítsmárinn ilmar einstaklega vel. Ef slá á flötina eins og hefðbundna grasflöt þá ætti að stilla sláttuvélina í efstu stillingu ekki lægra en 6-7 sm. Slá á 2-3 vikna fresti á þann hátt myndi hvítsmárinn ná að blómstra allnokkuð.

3

GARÐAGRAS

Lýsing: Garðagrasið er uppbyggt á svipaðann hátt og vallargrasið. Í garðagrasinu eru vallarsveifgrös ríkjandi ásamt smágerðum túnvinguli. Vallarsveifgrösin í garðagrasinu eru það sem að allt snýst um, ef það kemur eitthvað fyrir grasið þá loka þau sárunum og þá gróa þau saman og gera við sig sjálf. Einkennandi eiginleiki þessarar grastegundar er að hún fjölgar sér með jarðreglum sem leita í ljósið og búa til nýja einstaklinga. Einnig eru þessi grös einstaklega mjúk viðkomu og gott að ganga berfættur á þeim eða liggja í sólbaði. Þessa grastegund vantar oftast í þökur. Garðagrasið hefur dökkgræna og fínlega áferð.

Garðagrasið er sérhannað fyrir hefðbundnar grasflatir við íbúðahús, sumar-bústaði og stofnanir og fyriritækjalóðir. Garðagrasið hefur ekki alveg sama slitþol og vallargrasið þar sem grösin eru öll smærri og fíngerðari. Þetta er engu að síður næst sterkasta grasblandan okkar hvað varðar slitþol. Garðagrasið gefur fíngerða og fallega áferð á grasflötina. Vex minna heldur en vallargrasið og er sérhannað fyrir fallega heimagrassflöt. Viðhald garðagrassanna felst í hæfilegri áburðargjöf sem gefin er í litlum skömmtum með jafnri dreifingu 3-4 sinnum yfir sumarið á þann hátt hlst dökkgrænn litur á grasflötinni allfaf. Vallarsveifgrösin lifa og dafna vel. Þau verja sig vel gegn mosa og öðru illgresi. Í hefðbundnum túnpökum eru alltaf miklu gerófari grös oftast voru þær notaðar til fóðurræktunar og túnin orðin gömul þegar torfið er skorið. Varast skyldi að kaupa túnpökur af gömlum tünun. Ræktunin á ekki að vera meira en 3-4 ára.

Sláttupörf: Vikulegur á aðalvaxtartímanum fer eftir áburðamagni. Grasflötina má slá niður í 3-5sm. Æskilegt er að láta grasið ekki vaxa meira en það að slegið sé 1/3 af blaðinu.

4

SKUGGAGRAS

Lýsing: Í þetta torf eru valdar sérlega skuggþolnar grassortir, sem eru auk þess áferðafallegar og fíngerðar. Rannsóknir hafa sýnt að grösin sem þola skuggann best eru smágerður tívíngull, língresi og grófari gerðir af vallarsveifgrösum. Litur torfsins er dökkgrænn grænna verður gras varla. Smárúllur og stórar rúllur eru skornar af sérræktuðum ökrum.

Notkun: Þetta torf hentar á skuggsælar lóðir þar sem sólar nýtur ekki nema part úr degi, þar sem áhersla er lögð á gróskumikinn gróður og góða umhirðu.

Sláttupörf: Best er að slá skuggagras sem næst vikulega í 4-5 sm sláttuhæð. Aldrei skal slá meir en 1/3 af heildarhæð grassins í einu.

5

VALLARGRAS

Lýsing: Þökur eða rúllur eru skornar af sérræktuðum ökrum, þar sem að vallarsveifgrösin eru einkennandi ásamt túnvingul. Sérvaldar eru grassortir sem að henta okkar aðstæðum og verða plönturnar því áferðafallegar, kröftugar og fínlegar með dökkgrænu yfirbragði. Þessi grasblanda þolir mikið álag og myndar sterkan grassvörð, allt gert til að skila hámarksendingu grasa á velli-num.

Vallargrös eru ræktað á fíngerðum sandmoldarjarðvegi sem loftar hæfilega um heilbrigt og sterkt rôtarkerfi plantnanna. Þessi þökugerð hentar vel í garða, skrudgarða og á skólalóðir eða á grassvæði sem eru undir miklu álagi og þar sem vilji er fyrir þéttum og glæsilegum grassverði eins og á knattspyrnuvelli. Þegar að við afhendum þessa nýjung okkar þá er grasið í góðu ástandi og laust við allan mosa. Það er slegið í 3-5 sm sláttuhæð og lítur út eins og vel hirt grasflöt þegar búið er að leggja torfið.

Sláttupörf: Boltasvæði þarf að slá oft og jafnvel á 5 -7daga fresti.

6

VALLARGRASÞÖKUR

Lýsing: Þökur eða rúllur eru skornar af sérræktuðum ökrum, þar sem að vallarsveifgrösin eru einkennandi ásamt túnvingul. Sérvaldar eru grassortir sem að henta okkar aðstæðum og verða plönturnar því áferðafallegar, kröftugar og fínlegar með dökkgrænu yfirbragði. Þessi grasblanda þolir mikið álag og myndar sterkan grassvörð, allt gert til að skila hámarksendingu grasa á vellinum.

Vallargrös eru ræktað á fíngerðum sandmoldarjarðvegi sem loftar hæfilega um heilbriggt og sterkt rôtarkerfi plantnanna. Þessi þökugerð hentar vel í garða, skrudgarða og á skólalóðir eða á

grassvæði sem eru undir miklu álagi og þar sem vilji er fyrir þéttum og glæsilegum grassverði eins og á knattspyrnuvelli. Þegar að við afhendum þessa nýjung okkar þá er grasið í góðu ástandi og laust við allan mosa.

Sláttupörf: Boltasvæði þarf að slá oft og jafnvel á 5 -7daga fresti. Það er slegið í 3-5 sm sláttuhæð og lítur út eins og vel hirt grasflöt þegar búið er að leggja torfið.

7

LYNGPÖKUR

Lýsing: Lyngpökur eru skornar af lyngmóa. Gróður þeirra samanstendur af venju-
legum íslenskum lyngmóagróðri s.s. ýmsum mosategundum, smávöxnum grastegun-
dum og stökum blómgróðri eins og t.d. Blóðbergi, Ljónslappa og Hvítmöðru auk
Krækilyngs, Beitilyngs og oftast Bláberjalyngs. En gróður lyngpáknanna getur verið
mjög mismunandi eftir því hvar þær er að fá í það og það skiptið. En eitt eiga þær þó
sameiginlegt: Það er það, að ef tryggja á bestan árangur þarf að huga vel að tímaset-
ningu. Oftast lukkast að flytja lyngpökur
snemma á vorin (apríl-maí) eða seint á
haustin (sept-okt). Yfir hásumarið (jún-ág) er
rótavirkni gróðursins í lágmarki en yfirvöxtur,
blómgun og fræmyndun í hámarki. Þess
vegna er meiri hættu á að þökurnar þorni
upp og skrælni ef þær eru lagðar um hásu-
marið. Á haustin, hinsvegar, er rötastarfsemin í hámarki og því mestar líkur á að þökur-
nar „taki sig“ og aðlagist nýju umhverfi. Snemma vors eru þær í „hlutlausum gír“.

Notkun: Lyngpökur henta ekki í garða þar sem líklegt er að umgangur verði mikill –
en geta komið sér vel þar sem þær eiga við s.s. á rask við sumarbústaðalönd og
umhverfismannvirki þar sem færa þarf gróðurþekju til upprunalegs horfs. Einnig er
hugsanlegt að nota lyngpökur sem yfirborð á flötum húspökum. Lyngpökur þarf að
skera þykkari en aðrar þökur og þær eru nokkuð ómeðfærilegri. Það útskýrir einnig
að þær eru dýrari í aðföngum. Lyngpökur þarf ávallt að leggja á magran, sand-
blandaðan holtajarðveg eða hreinan sand. Nauðsynlegt er að vökva þær viðstöðu-
laust alla daga þar til þær hafa náð að róta sig vel ofan í undirlagið.

Sláttupörf: Engin.

8

ÚTHAGAPÖKUR

Lýsing: Úthagapökur eru skornar af sjálfgrónu vallendi og innihalda einungis íslensk grös og blómplöntur. Þær henta alls staðar þar sem áhersla er lögð á náttúrulegan frágang sem ekki kallar á viðhald eftir að þær hafa náð rótfestu. Megin grastegundirnar eru íslenskur Ilmreyr, Túnvingull og Blávingull, Hálíngresi og Týtulíngresi. Íslenskur blómgróður svo sem Blóðberg, Möðrur og Murur fylgir oftast með.

Notkun: Henta t.d. við sumarbústaði og í fólkvöngum sem og hvarvetna þar sem koma þarf umhverfiskröfur vegna mannvirkjagerðar aftur í upprunalegt horf. Úthagapökur þarf að leggja á sand og þær hafa enga þörf fyrir áburð – þótt auðvitað megi skerpa á þeim með léttari áburðargjöf (um 1g/fm) snemma vors. Úthagapökur henta mun betur á grasþök húsa en venjulegar gras- eða túnþökur vegna þess að grastegundirnar í úthagapökunum eru miklu þurrkþolnari og gera minni kröfur um næringu.

Sláttuþörf: Engin – en ef vill má slá einu sinni seinni part sumars.